

KRIZA U MENADŽMENTU ZNANJA I DRUŠTVU ZNANJA

SOCIETY OF KNOWLEDGE AND CRISIS

Nebojša Pavlović

Fakultet za hotelijerstvo i turizam, Vrnjačka Banja, Srbija

© MESTE NGO

JEL category: **D8, H12**

Abstrakt

Ovaj rad predstavlja jedan osvrt na odnos društva znanja i krize u društvu kao i na njihov uticaj na razvojne sisteme u društvu, a pre svega njihov uticaj na obrazovne procese.

Kriza se može definisati kao situacija zrela za promenu, ali tako da odluka još nije donesena. Ona formuliše pitanje upućeno budućnosti. Pojam krize se ne ograničava samo na jednu oblast života, već povezuje iskustvo svih oblasti. Organizaciona kultura postaje prepreka brzom razvojnom procesu u celom društvenom sistemu pa samim tim i u obrazovanju.

Postoje teškoće kod određivanja pojma društva znanja. Društvo znanja predstavlja društvo u kome ljudsko znanje, stručnost i sposobnost predstavljaju najvažniji razvojni resurs. U društvu znanja ljudsko znanje, stručnost i sposobnost, postaju najvažniji i ključni činioci sveukupnog života i delovanja, te ključni elementi celokupnog ekonomskog i društvenog razvoja. Osnovu društva znanja čini obrazovanje, informaciona tehnologija, inovacije i društveno politički sistem.

Da bi se moglo zasnivati društvo znanja potrebno je predočiti budućnost. Kakvi će poslovi postojati, kakva će sve zanimanja i zvanja biti potrebna u narednom, planiranom periodu, kakvi će porodični i međuljudski odnosi prevladati, kakvi će se etički i moralni problemi pojaviti, kakva će nas tehnologija okruživati i u kakve ćemo se organizacione strukture morati uklopiti.

Ključne reči: društvo znanja, kriza, obrazovanje, planiranje budućnosti

Abstract

In this work, the focus will be placed on the relationship between society of knowledge and crisis in society including their influence on development systems in society, especially their influence on education processes.

The crisis is defined as a situation ready for a change but the decision regarding that is not made yet. It formulates the question related to the future. The term of crisis is not limited only on one area of life. It connects the experience obtained from all areas of life. The organizational culture becomes the obstacle for fast development process in entire social system, including education.

Adresa autora:

Nebojša Pavlović

racapn@gmail.com

There are certain difficulties in determining of the term of 'Society of knowledge'. Society of knowledge represents the society in which human knowledge, expertise and ability present the most important development resource. Within

Society of knowledge, human knowledge, expertise and ability become important and key factors of overall life and work and therefore those are key elements of the entire economic and social development. The basis of this society includes education, IT, innovations and socio-political system.

In order to establish the Society of knowledge, it is important to point out the future. This includes the following: what kind of businesses will be active; which professions and vocations will be needed for next, planned period; what kind of family and interpersonal relationships will prevail; what kind of ethical and moral problems will appear; what kind of technology will be present and which organizational structures should be adopted.

Key words: Society of knowledge; crisis; education; planning of the future

1 UVOD - POJAM KRIZE

Nije lako definisati pojam krize, koja je u središtu svih problema i koja pokušava da uslovi i gospodari sistemima društva. Kriza je pojam koji potiče od grčke reči *κρίση* (krisi) i znači deobu, odluku koja treba da okonča neki spor. Nešto kao sud. Na latinskom, kriza je *discrimine*, a odnosi se na telo koje je bolesno, a dalja situacija je neizvesna: ka ozdravljenju ili smrti. Krizu imamo samo kod složenih sistema kakvo je i društvo. Posmatrajući društvo kao organizovanu i strukturisanu celinu odnosa i delatnosti, kao deo prirode i kao okvir za razvoj pojedinca i zadovoljavanje njegovih interesa i potreba, primećujemo da se u društvenom prostoru prepliću: društveni događaji, ličnosti, situacije, ustanove, organizacije, ponašanje. Društvo kao celina može skladno da funkcioniše, ali nisu retki sukobi i poremećaji. Iz takvih situacija rađaju se krize koje uslovljavaju društvene promene, koje mogu biti napredne ili retrogradne.

Kod krize znamo da imamo disfunkcionalnost, ali ne znamo zbog čega je nastala. Takođe, znamo da moramo hitno da donesemo odluku za zaustavljanje krize i njeno prevazilaženje (Kozelek, 1997). Sistem u krizi loše funkcioniše, ali se ne raspada. Postoji veliki broj uzroka krize, ali su oni uglavnom nepoznati, pa je nemoguće doneti racionalnu odluku za njeno razrešenje i preokretanje situacije. Kako Seeger napominje, krize su neočekivane, stvaraju nesigurnost i pretnje u postizanju važnih ciljeva (Seeger, Sellnow, & Ulmer, 1998). Venette dodaje da je kriza proces u kome stari sistem više ne može da se održi pa je potrebna promena (Venette, 2003). Društvo u krizi koristi obrazovanje kao instrument za podršku sistema, ali i za promene u njemu. Kao aktivni učesnik krize obrazovanje je često u reformama, koje, po pravilu, nisu dovoljne da donesu veći kvalitet učesnicima u obrazovanju.

2 POJAM DRUŠTVA ZNANJA

Krizu je teško objasniti, razloge zbog čega i kako nastaje, a utvrditi mehanizme za njeno prevazilaženje je veliki posao. Društvo znanja je još teže odrediti i definisati. Čak nismo sigurni da negde postoji društvo znanja, osim u iluzijama političara, tako da ne postoji mogućnost za pokazivanje kako takvo društvo funkcioniše. Kod društva znanja imamo dva gledišta: gledište pristalica menadžment teorija, koji znanje stavljaju u centar ekonomije i drugo gledište, koje smatra da društvo znanja nije naučno utemeljeno i da se ne može posmatrati kao posebno društvo. Prvo gledište pripada proučavaocima menadžmenta, koji su najzaslužniji za promociju društva znanja. Među njima, svakako najpoznatiji, je ekonomista Drucker. Naglo širenje menadžmenta kao nauke i kao poslovne prakse odlučujuće je doprinelo konceptualizaciji ovog gledišta društva znanja. Navodeći prednosti i obeležja društva znanja, Drucker tvrdi da je glavna njegova prednost proizvodnja novih znanja koji se odvijaju timski i organizacijski. Organizacija je temelj društva znanja. Podstiče se proizvodnja novih znanja i njihova povezanost (Drucker, 1992). Znanje se kupuje na tržištu kao i svaka druga roba. Znanje nije više bazna vrednost društva i nije zaštićeno, jer je ono sada na tržištu i dobija konkurenciju drugih upotrebnih vrednosti. Informacija i znanje postaju nove proizvodne snage, koje su posredovane informacionom tehnologijom. Centar znanja postaje menadžment, a društvo znanja je novi tip društva.

Po drugom gledištu, čega koje smo nazvali humanističkim, društvo znanja nije novi tip društva. Nema teorijskih i iskustvenih elemenata da se sadašnje društvo karakteriše kao društvo znanja. Znanje nije obeležje samo postindustrijskog društva, već i svih prethodnih tipova društava. Tehnologizacija i kompjuterizacija znanja predstavlja samo jednu fazu u razvoju

ljudskog znanja. Sam Drucker na jednom mestu ističe da je znanje postalo najznačajniji resurs, a ne jedan od resursa. Međutim, bez sredstava za rad, ni znanje nije od pomoći.

Društvo znanja je zamišljeno još u dokumentima OECD iz 1961 godine, kao najbolja ekonomska investicija i kao mogućnost da se sve zemlje uključe u sistem, koji će im omogućavati brzu i laku razmenu i transfer znanja. Znači, ideja bi bila stvoriti veliki broj obrazovanih ljudi, koji će imati lakši pristup tržištima rada, lakši pristup znanjima, što bi trebalo biti osnova boljeg društva (UNESCO, 2005) Računali su na to da je znanje po svojoj prirodi slobodno, tj. da treba i mora biti dostupno svima u cilju zajedničke dobrobiti, te koristiti uspešnijem razvoju i napredovanju samog znanja kao temeljne vrednosne kategorije društva. Ovo je bila globalna ideja i trebalo je da okupi u njenoj realizaciji što više država. Trebalo je dosta vremena, skoro 40 godina, da se ideja realizuje i institucionalizuje. Tehnologija, pre svega internet, ubrzale su ove procese i postavile temelj društva znanja.

3 BOLONJSKI PROCES

Evropa 1999. godine koncipira jedan novi model obrazovanja, zasnovan na ideji društva znanja. Ceo projekat je popularno nazvan po mestu gde su ga ministri evroskih zemalja i overili – Bolonja. Nekima je bilo čudno izrazita sličnost sa američkim modelom obrazovanja.

Trebalo je samo desetak godina, što je relativno mali period za sumiranje rezultata u obrazovanju, da se uvidi da nije baš sve pozitivno u vezi sa konceptom obrazovanja i društva znanja i da dobro zamišljena ideja, koja je trebala da donese veliku dobrobit ljudima i ekonomijama država nije ostvarena onako kako je planirana. Šta se to desilo pa je poremetilo dobro osmišljenu ideju? Tek na to pitanje nije lako odgovoriti. Možda bi se ideja i ostvarila da nije postojao kapitalistički način proizvodnje, koga su već nagrízale velike krize. Prvi problem se odmah mogao naslutiti. Pošto obrazovanje izlazi na tržište ono će se povijati prema zakonima kapitalizma, a svaka kriza u kapitalizmu će direktnije uticati na obrazovanje i samim tim na društvo znanja. Kapitalistički sistem koji je u krizi od samog nastanka i koji na čudesne načine uspeva da iz tih kriza izlazi uvek sa rešenjima koja ga čuvaju od propadanja, ovog

puta se opredelio za forsiranje uslužne delatnosti nad proizvodnom. Za to je trebalo stvoriti više obrazovanih ljudi, koji bi stvarali ideje za nove proizvode i inovacije u svim oblastima. Ovakav način razmišljanja ima veoma štetne posledice po nerazvijeniji deo sveta. Ideja da će od društva znanja imati koristi i nerazvijenije zemlje u samom startu je osuđena na neuspeh. Nerazvijene zemlje će imati probleme jer će, po uzoru na razvijene, gomilati onu radnu snagu koju neće moći da uposle, stvarajući tako dvostruku štetu: s jedne strane nezaposlenost, a sa druge strane nemogućnost da se ti ljudi iskoriste za razvoj društva. Razvijene zemlje imaju koristi: uzeće iz tih nerazvijenih zemalja stručnjake, najčešće potuno besplatno. Nerazvijene zemlje ostaju i bez najboljih ljudi i bez novca uloženog u njihovo obrazovanje. Dalje, da bi dobili radnu snagu koja im odgovara, ekonomski jake zemlje nametnuće standarde, koji siromašnim zemljama ne odgovaraju, jer su uslovi kod njih potpuno drugačiji. Razbija se regionalizacija nerazvijenih zemalja, sela se prazne, deca žure u gradove da se nikada više ne vrate. Naglo se pojavila mogućnost da mnogi bez ikakvih uslova studiraju i dobijaju bezvredne diplome sa kojima ne mogu da se zaposle. Koristeći stanje na tržištu, privatne obrazovne institucije se strahovitom brzinom šire povećavajući broj fakulteta, sa nespornim nastavnim kadrom, što je dovelo do pada kvaliteta nastave i sumnje u vrednost diploma. Privatni fakulteti sa veoma skupim školarinama i idejom da stvore što veći profit ~~su~~ zatekli su nespornu državne fakultete. Evidentan problem da ljudi sa diplomama privatnih fakulteta teže dobijaju posao izgleda da nikog ne zabrinjava. Postavlja se logično pitanje: šta je danas obrazovanje? Sigurno da nije samo skup informacija koje učenici usput pakupe. A gde je tu obrazovanje za moral i za druge vrednosti u životu? Kako je govorio i Adorno: Da li ćemo dozvoliti da nam se ponavljaju loše situacije gde su glavni akteri naša deca? Škola je prestala da obrazuje i vaspitava (Adorno, *Erziehung nach Auschwitz*, 1977) (Adorno, 2006). Ona se polako pretvara u neobavezujuću zabavu kroz umreženja, ekskurzije, praksu, projekte i izlete. Sve što nije rentabilno, kao što su recimo humanističke nauke, i što ne doprinosi povećanju kompetencija društvo znanja odbacuje.

Nisu samo fakulteti u problemu. Srednja škola polako gubi privilegovani status sistema, koji

klasifikuje i hijerarhizuje, tako da se od tradicionalnog, sertifikacijskog organa pretvorila u postmodernog distributera bezvrednih diploma.

Srednje škole nemaju više ni funkciju regrutovanja ljudi za zanatske i proizvodne poslove. Pogrešno dizajnirane godinama, izgubivši autonomiju, ostale su bez ikakve mogućnosti mobilnosti i fleksibilnosti. Proizvode svršene srednjoškolce, koji nemaju skoro nikakve šanse za zapošljavanje. Njihova stručnost se nigde ne traži, a njihova znanja zastarevaju i pre nego što dobiju diplomu, tako da su odmah prinuđeni da idu na prekvalifikacije koje opet nisu garancija da će se negde zaposliti. Reforma srednjih škola ide veoma sporo. Imamo veliki broj škola koje više ne mogu da uposle svoje nastavnike i kojima preta bukvalno zatvaranje zbog malog broja učenika. Dolazi se do jednog apsurdna. Umesto da se povećava broj nastavnika, jer još uvek imamo nepismene, taj broj se velikom brzinom smanjuje. Najgore što je moglo da se dogodi modernom obrazovanju, jeste da izgubi funkciju raspodele profesionalnog, a onda i društvenog statusa. Gubitkom moći, obrazovni sistem gubi i vlastitu političku stvarnost (Nenadić, 2011).

Obrazovanje je potpalo pod uticaj potreba ekonomije društva (Avramović, 2011). Razvijene zemlje prebacuju svoju proizvodnju u nerazvijene zemlje kako bi mogle ostvariti veći profit i obezbediti svoj ekonomski opstanak. Scenario je uvek isti: banke pripreme teren tako što osiromaše privredu i građane, onda ulaze kompanije pod privilegovanim uslovima, koje zaposle mali broj ljudi od kojih zahtevaju lojalnost, a ne diplomu, a koje pri tom malo plaćaju. Menadžment dovode sa sobom, iz svoje zemlje. Ponovo, kao nekada, kapitalisti imaju na raspolaganju armiju nezaposlenih, koja svakodnevno zastrašuje zaposlene. Nezaposleni čekaju u redu na šalterima, koji prodaju karte za voz koji ne dolazi, ali oni znaju da ako ne kupe kartu neće moći ni da čekaju taj voz koji ide Nikuda. Kapitalisti više ne zapošljavaju radnu snagu na neodređeno vreme, već na određeni rok, obično dok se posao ili projekat ne završi. Udeo privremeno zaposlenih je od 1999. do 2009. godine porastao sa 15% na 25%. Kapitalisti su u problemu, jer ne mogu da zadrže najbolje radnike. Sa druge strane radnici nemaju mogućnost da steknu sigurnost zapošljavanjem što se odražava na njih, tako što su u stalnoj potrazi za poslom,

prekvalifikacijama, diplomama. Sada svi trpe: kapitalisti koji imaju strah za svoj opstanak, a radnici u borbi za golu egzistenciju odavno odlažu stavljanje svoje porodice. Dodatno, radna snaga čekajući posao prinuđena je da se doživotno bavi učenjem i prekvalifikacijom. Samo što to više nije učenje da bi se steklo znanje za rad, već učenje radi učenja. Opet se dobija diploma sa kojom ne može da se zaposli. I tako u krug.

4 VREME NEOBRAZOVANOSTI

Društvo znanja onako kako je o njemu govorio Drucker u „Novoj zbilji“: znanje dostupno svima, znanje u službi prosperiteta, društvo znanja kao sinergija znanja usmerena na povećanje proizvodnje, sigurno da nije ispunilo do kraja svoju misiju (Drucker, 1992). Drucker je pozitivno gledao na društvo znanja shvatajući ga kao proces koji će zauzimati centralno mesto u menadžmentu. Informaciju je pretvorio u znanje, a znanje je pretvorio u robu i izneo ga na tržište što bi verovatno uradio svaki ekonomista, a Drucker je to pre svega i bio. Upravo to je iskoristio kapitalistički sistem i stvorio „kognitivni kapitalizam“. To je sintagma koja na ponajbolji način označava epohu u kojoj uloga znanja, produkcija znanja, produkcija dobra kroz znanje, umne aktivnosti, intelektualno-kreativni rad, itd., postanu od ključne važnosti za kasnokapitalistički sustav (Hromadžić, 2008). Koristeći moćnu tehnologiju pre svega internet i medije sada dobijamo informacije, koje nisu sistematizovane niti filtrirane (Modrić, 2013). Da li je to znanje? Profesor bečkog univerziteta Lisman u *Teoriji neobrazovanosti* odgovara da će to biti pogubno za veliki broj generacija (Liessmann, 2009). Preostaje nam vreme neobrazovanosti. Neobrazovanost danas nije nikakav intelektualni nedostatak informisanosti, nego je odricanje od htenja da se nešto uopšte razume. Samo ne misliti svojom glavom, to se čini tajnim programom obrazovanja danas.

On kaže da sve može biti obrazovanje, aludirajući na beskonačno veliki broj informacija na koje nailazimo, ali obrazovanje odavno nije više sve. Društvo znanja postaje šou znanja, gde ne postoji ono što se mora znati nego je potpuno svejedno šta se zna ili ne zna, jer uz malo sreće uvek se nešto može znati. Ljudi na ovaj način uče svašta, prividno imaju sve informacije, ali nemaju znanja. Znanja kao opravdano istinito verovanje.

Informacija se pretvara u moć nad drugima i one odjednom imaju prioritetni zadatak da ostvare kontrolu u svim segmentima ljudskog života i sačuvaju sistem. U borbi za što veći broj informacija, koje su često beskorisne, ne možemo da se snađemo niti da ih iskoristimo za napredak. Koliko je Bodrijar daleko gledao kada je u svom *Poslednjem tangu vrednosti* govorio da će se diplome izdavati bez odgovarajućeg stvarnog rada tj. bez ekvivalentnog znanja (Bodrijar, 1991). Stvorila se panika od mogućnosti da se vrednost odvoji od sadržaja i da funkcioniše sama, shodno svom obimu. Univerzitetske vrednosti - misleći na diplome, množiće se i nastaviti da cirkulišu pomalo kao slobodni kapital ili evrodolari, one će se kretati bez referencijskog kriterijuma, u krajnjem slučaju potpuno devalorizovane, ali to nema značaja: sama njihova cirkulacija dovoljna je da stvori društveni horizont vrednosti, a opsesnutost fantomskom vrednošću biće čak utoliko veća ukoliko se njena upotrebna vrednost bude gubila. Očajni su i studenti i nastavnici. Studenti dobijaju diplome bez rada a, njihovi nastavnici su primorani da overavaju indekse igrajući ulogu automata. Postoji ludilo rang liste, koje dovode do nekih apsurdna. Recimo, Imanuel Kant, po današnjim merilima, nikada ne bi mogao da bude univerzitetski profesor, jer deset godina nije objavljivao ništa. Uz to, za vreme svog života nije napuštao svoj rodni Kenizberg, tako da ne bi ispunio nijedan današnji uslov mobilnosti. Napredna tehnologija za ljude stvara novo fizičko i društveno okruženje, potpuno drugačije od životnih uslova u kojem je prirodna selekcija fizički i psihološki prilagođavala ljudsku vrstu. Ako se čovek ne prilagodi tom novom okruženju, tako što će se veštački izmeniti, onda će se prilagoditi kroz dugotrajan i bolan proces prirodne selekcije. Ovde bih podsetio na pripovedanje Sokratovo o Theutu,

koji je u starom Egiptu pronašao pisanu reč. Theut predstavlja faraonu Thamusu novi izum i govori mu da se nada da će svojim izumom poboljšati mudrost i pamćenje Egipćana. Međutim, faraon odbacuje ovu inovaciju govoreći kako će se narod inficirati lažnim znanjem. Nešto slično pominje i Urih Bek u svom konceptu rizičnog društva kada kaže da će moderna tehnologija promeniti organizaciju i sam rad, ali će uticati i na promenu života ljudi, promenu društva, državne organizacije (Bek, 2001). Nije teško zaključiti da društvo znanja ne služi blagostanju, već kapitalu.

5 ZAKLJUČAK

Kada govorimo o društvu znanja zamišljamo društvo slobodno-mislećih, prosvetanih i argumentacijsko-kritički orijentisanih i obrazovanih ljudi, koji znaju da misle svojom glavom, i koji su uz to dovoljno hrabri i voljni da svoje stavove javno, jasno i glasno artikuliraju.

Što više se pozivamo na znanje ono sve više gubi značaj. Da se obrazovanje ne bi svelo na obaveznost znanja engleskog jezika za sve, mora se uputiti javna kritika ideologije, koja je zahvatila obrazovanje. Mora se reći jedna istina: obrazovanje nema ideju. Kako Habermas kaže čim univerzitet izgubi duh, institucija se okamenjuje u nešto mehaničko, kao orgnizam bez duše, koji se raspada u mrtvu materiju. To se dogodilo: današnji univerzitet je birokratizovan monstrum bez duha (Habermas, 1997-1998) (Habermas, 1987). Potrebna je Kritika kao nepristrasna ocena obrazovanja u jednom društvu. Studenti moraju prestati da simuliraju znanje, nastavnici predavanja, a fakulteti i škole diplome. Da li će se danas pojaviti neko kao što je svojevremeno Karl Jaspers (2003) ustao u odbranu obrazovanja.

CITIRANI RADovi

- Adorno, T. W. (1977). Erziehung nach Auschwitz. U *Gessamelte Schriften* (T. 2, str. 674-690). Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Adorno, T. W. (2006). Vaspitanje posle Aušvica. *Pedagogija*, 61(1).
- Avramović, Z. (2011). Problemi modernizacije obrazovanja u Srbiji. *Nacionalni interes*, 12(3), 9-31.
Preuzeto sa <http://www.nacionalniinteres.rs/ni-2011-broj-03.pdf>
- Bek, U. (2001). *Rizično društvo – U susret novoj moderni*. Beograd: Filip Višnjić.
- Bodrijar, Ž. (1991). *Simulakrum i simulacija*. Novi Sad: Svetovi.
- Drucker, P. (1992). *Nova zbilja*. Zagreb: Novi liber.

- Habermas, J. (1987). *The Idea of the University: Learning Process*. Cambridge, Mass.: The MIT Press.
Preuzeto sa <http://forskpil-arkiv.pbworks.com/changes/f/Habermas1987NewGermanCritique-v41p3-22.pdf>
- Habermas, J. (1997-1998). *Ideja univerziteta – proces saznanja*. Beograd: Beogradski krug.
- Hromadžić, H. (2008, 01 03). 'Društvo znanja': o čemu je zapravo reč - prvi deo. Preuzeto sa H-Alter01:
<http://www.h-alter.org/vijesti/kultura/drustvo-znanja-o-cemu-je-zapravo-rijec-prvi-dio>
- Jaspers, K. (2003). *Ideja univerziteta*. Beograd: Plato.
- Kozelek, R. (1997). *Kritika i kriza. Studija o patoge-nezi građanskog sveta*. Beograd: Plato.
- Liessmann, K. P. (2009). *Teorija neobrazovanosti – Zablude društva znanja*. Zagreb: Jesenski i Turk.
- Modrić, J. (2013). *Neki aspekti društva znanja*. Preuzeto sa Academia.edu:
http://www.academia.edu/542291/Neki_aspekti_drustva_znanja
- Nenadić, M. (2011). Kriza srpskog društva znanja i obrazovanja. *Nacionalni interes*, 12(3).
- Seeger, M. W., Sellnow, T. L., & Ulmer, R. R. (1998). *Communication, organization, and crisis*. Communication Yearbook 21.
- UNESCO. (2005). *Towards Knowledge Societies*. (J. Binde, Ur.) Preuzeto sa UNESCO:
<http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843e.pdf>
- Venette, S. J. (2003). *Risk communication in a High Reliability Organization: APHIS PPQ's inclusion of risk in decision making*. Ann Arbor, MI: UMI Proquest Information and Learning.

Datum prve prijave: 02.04.2014.
Datum prijema korigovanog rada: 04.06.2014.
Datum prihvatanja članka: 23.06.2014.

Kako citirati ovaj rad?

Style – **APA Sixth Edition**

Pavlović, N. (2014, 07 15). Kriza u menadžmentu znanja i društvu znanja. (Z. Čekerevac, Ed.) *FBIM Transactions*, 2(2), 252-257. doi:10.12709/fbim.02.02.02.25

Style – **Chicago Fifteenth Edition:**

Pavlović, Nebojša. 2014. "Kriza u menadžmentu znanja i društvu znanja." Edited by Zoran Čekerevac. *FBIM Transactions (MESTE)* 2 (2): 252-257. doi:10.12709/fbim.02.02.02.25.

Style – **GOST Name Sort:**

Pavlović Nebojša Kriza u menadžmentu znanja i društvu znanja [Journal] // *FBIM Transactions* / ed. Čekerevac Zoran. - Beograd : MESTE, 07 15, 2014. - 2 : Vol. 2. - pp. 252-257.

Style – **Harvard Anglia:**

Pavlović, N., 2014. Kriza u menadžmentu znanja i društvu znanja. *FBIM Transactions*, 15 07, 2(2), pp. 252-257.

Style – **ISO 690 Numerical Reference:**

Kriza u menadžmentu znanja i društvu znanja. **Pavlović, Nebojša**. [ed.] Zoran Čekerevac. 2, Beograd : MESTE, 07 15, 2014, *FBIM Transactions*, Vol. 2, pp. 252-257.